RNI No. APTEL/2003/12253

భావవీణ

కళలు, సాహిత్య సాంస్కృతిక భాషాధ్యయన పత్రిక

ज्ञान-विज्ञान विमुक्तये
UGC
University Grants Commission
UGC Care List Group - 1
Journal Sl. No 34 under
Arts and Humanities
Category

BHAVA VEENA

Journal of Arts, Literary, Culture & Language Study

Vol : 19 Issue No. 1 (2) Monthly January (2) 2022 ISSN No. : 2456-4702 Rs. : 15/-

పింగళి లక్ష్మీకాంతం

మాతెలుగు తల్లికి మల్లెపూదండ - మాకన్న తల్లికి మంగళారతులు

BHAVA VEENA (భావ వీణ)

Journal of Arts, Literary, Culture & Language Study

(కళలు - సాహిత్య-సాంస్కృతిక భాషాధ్యయన పత్రిక)

Editor : Kolla Sri Krishnarao
E-mail : parisodhanatelugu@gmail.com

7989781963,
9490847482.
Rohini Towers,
2/11 Brodipet,
GUNTUR-2.

Vol. 19 - Issue. 1 - January (2) 2022 - ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253 - Rs. : 15/-

EDITORIAL BOARD

Chief Editor
PITTA SANTHI
M.A.(Tel), M.Sc(Psy).,M.Ed.,M.Phil(Edu),(Ph.D).,
C/o. Dr. Busi Venkataswamy
Holy Homes Apartment, Postal colony ,
4 Th Line,- 522 002, Guntur Dist., A.P. Cell no : 7386529274, 7989781963.

ADVISORY COMMITTEE

1. **Prof. G. Yohan Babu,** M.A., PhD.
   Dept. of Telugu,
   Andhra University, Visakhapatnam.
2. **Prof. K. Madhu Jyothi,** M.A., PhD.
   Dept. of Telugu,
   Sri Padmavathi Mahila University,
   Tirupathi.
3. **Prof. C. Srirama Chandra Murthy,** M.A., PhD.
   Dept. of Telugu, Faculty of Arts,
   Benaras Hindu University, Varanasi, Utter Pradesh.
4. **Dr. Busi Venkataswamy,** M.A. (Tel)., M.A (San).,
   M.A (Ling)., PhD.
   HOD & Research Guide, Dept. of Telugu
   PAS College, Pedanandipadu.
5. **Thottempudi Sree Ganesh,** M.A., M.Phil
   (Computational Linguistics) (Ph.D)
   Research Scientist, Centre for Applied Linguistics
   and Transalation Studies, Universityof Heidelberg, Germany.
6. **Dr. Ponnama Reddy Kumari Neeraja** M.A., Ph.D.
   HOD, Dept. of Telugu,
   Govt. Degree College, Puttur, Chittor Dist.

ASSOCIATE EDITORS

1. **Dr.N. R. SADASIVA REDDY**, M.A.,M.Phil,PhD.
   Asst. Professor,
   Dept. of Telugu & Comparative Literature,
   Sri Krishna Deva Raya University,
   Ananthapuram, Andhra Pradesh.
2. **Prof. V.SANKARA RAO**, M.A.,M.A.,M.Phil,PhD.
   HOD, Dept. of Telugu,
   Madras University,
   CHENNAI, Tamilnadu.
3. **Dr. D. SESHUBABU**, M.A.,M.Phil,PhD.
   Asst. Professor, Dept.of Hindi,
   Moulana Azad National Urdu University,
   HYDERABAD, Telangana.
4. **Dr. K. Lavanya,** M.A., M.Phil., PhD.
   Board of Studies Chairman,
   Telangana University, Dichpally,
   Nizamabad, Telangana.
5. Prof. **N.V. KRISHNA RAO,** M.A.,M.Phil,PhD.
   Dept. of Telugu & O.L.,
   Acharya Nagarjuna University,
   Nagarjuna Nagar, Guntur District.
6. **Dr. A. JYOTHI,** M.A.,M.Phil,PhD.
   Associate Professor, Dept. of Telugu,
   Kakatiya University, Warangal District.
   Telangana.

7. **Dr. J. VENKATA RAMANA,** M.A.,M.Phil,PhD.
Asst.Professor, Dept.of Modern Indian Languages,
Madhurai Kamaraj University, Madhurai,
Tamilnadu.

8. **Dr. N. Eswar Reddy,** M.A., PhD.
Associate Professor, Dept. of Telugu,
Yogi Vemana University, Kadapa.

9. **Prof. P.R. Harinadh,** M.A., M.Ed., M.Phil,PhD.
Dept. of Telugu,
Regional Institute of Education (NCRT)
Manasa Gangothri, Mysore, Karnataka.

10. **Dr. B. Tirupathi,** M.A., PhD.
Associate Professor, Dept. of Telugu,
Dravidian University, Kuppam, Chittor Dist.

11. **Dr. T.SATYANARAYANA,** M.A.,M.Phil,PhD.
Asst.Professor, Dept. of Telugu,
Adikavi Nannaya University,
RAJAMUNDRY, East Godavari, A.P.

12. **Mr. D.ESWARA RAO,** M.A.,
Principal,
P.A.S.College, PEDANANDIPADU-522 235,
Guntur, A.P.

13. **Dr. P. VIJAYA KUMAR**, M.A.,M.Phil,PhD.
Asst. Professor, Dept. of Telugu,
Central University of Andhra Pradesh,
Ananthapuram District. A.P.

14. **Dr. K. RAVI**, M.A., M.Phil,PhD.
HOD, Dept. of Telugu, C.R. Reddy College,
West Godavari District. A.P.

15. **Dr. G. Swarnalatha,** M.A., PhD.
Asst. Proffesor, Dept. of Telugu,
Govt. Women's College (A), Guntur.

16. **Dr. V. Naga Rajyalakshmi,** M.A., PhD.
Rt Principal,Govt .Degree College,
Chebrole , Guntur, A.P.

17. **Dr. Guntupalli Gowri,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu,
Govt. College for Women, Guntur - 522 002.

18. **Dr. Kakani Sudhakar,** M.A., M.Phil., PhD.
Dept. of Telugu,
S.S.N. College, Narasaraopet - 522 601.

19. **Dr. K. Pushpamma,** M.A., PhD.
HOD, Dept. of Telugu,
SVRM College,
Nagaram - 522 035.

20. **Dr. P. Srinivasa Rao,** M.A., M.Phil., PhD.
PDF Scholar, Dept. of Telugu,
Andhra University, Visakhapathan.

21. **Dr. Ch. Praveen Kumar,** M.A., M.Phil., PhD.
PDF Scholar, Dept. of Telugu,
Kakatiya University, Warangal.

22. **Dr. N. Rambabu,** M.A., M.Phil., PhD.
Project Senior Fellow, Dept. of Classical
Literature, Nellore.

23. **Dr. G. Sailamma,** M.A., M.Phil., PhD.
Editorial Assistat,
Centre for Publications Dravidian University,
Kuppam, Chittor Dist.

24. **Dr. M. Sangeetha Rao,** M.A., M.Phil., PhD.
Guest Faculty, Dept. of Telugu,
Central University of Andhra Pradesh,
Ananthapuram District. A.P.

25. **Dr. M. Prasad,** M.A., M.A. (San)., PhD. Diploma in Maliyalam.
School Assistant (Telugu)
Govt. High School,
Rapuru, SPSR Nellore.

26. **Dr. V. Triveni**
Head & Assistant Professor,
Dept. of Telugu Studies,
Telangana University, Dichpally, Nizamabad.

27. **Dr. Mark Poloneyes,** M.A., M.Phil., PhD.
Principal & HOD,
P.G. Centre, Gadwal,
Palamuru University, Mahabobnagar, Telangana.

LEGALADVISER

Dr. A. GURAVAIAH, ***M.A., L.L.M., PhD.,***
Principal & Research Guide, Dept., of Law, A. C. Law College, GUNTUR - 522 002, A.P.

DTP & PRINTING

TENALI PRAKASH, G.L.S. GRAPHICS, LEMALLE, Guntur. 94 94 660 509.

గమనిక : రచయితల అభిప్రాయములతో సంపాదక వర్గమునకు సంబంధం లేదు - ఎడిటర్.

Edited, Printed, Published and owned by Kolla Srikrishna Rao, Rohini Towers, 2/11 Brodipet, GUNTUR - 522 002. Andhra Pradesh. Cell : 7386529274, 7989781963.
E-mail : parisodhanatelugu@gmail.com.Printed at : GLS Enterprises, Kavitha Nagar, Guntur - 522 002. Ph. 94 94 660 509.

పింగళి లక్ష్మీకాంతం

తెలుగు సాహిత్యాన్ని సుసంపన్నం చేసిన తెలుగు కవులలో సుప్రసిద్ధులు ఆచార్య పింగళి లక్ష్మీకాంతం. పింగళి లక్ష్మీకాంతం అష్టదిగ్గజాలలోఒకడైన పింగళజ సూరన వంశానికి చెందినవారు. జంట కవులుగా ప్రసిద్ధులైన పింగళి కాటూరిల్లో పింగళి ఈయన. "తెలుగులో సుప్రసిద్ధ కవిగా తనకంటూ ఒక ప్రత్యేకతను పదిలపరచుకున్నారు. వృత్తి రీత్యా అధ్యాపకులైనా ప్రవృత్తి రీత్యా నటుడిగా, అనేక రంగాల్లోనూ అనూహ్యంగా తన ప్రతిభను కనపరిచిన బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి.

పింగళి లక్ష్మీకాంతం 1894 జనవరి 10న కృష్ణా జిల్లా ఆర్తమూరులో వెంకటరత్నం, కుటుంబమ్మ దంపతులకు జన్మించారు. ప్రాథమిక విద్యాభ్యాసం రేపల్లెలో పూర్తిచేసిన ఉన్నత విద్యకోసం మచిలీపట్నంలోని హిందూ ఉన్నత పాఠశాల, నోబుల్ కళాశాలలో చేరారు. మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయంలో ఎం.ఏ పట్టా పొందారు. తిరుపతి వేంకట కవులలో ఒకరైన చెళ్ళపిళ్ళ వెంకటశాస్త్రికి శుశ్రూష చేసి, సంస్కృతాంధ్రాలలో బాగా పఠించి వారి శిష్యులలో అగ్రగణ్యులయ్యారు.

ఒకవైపు అధ్యాపకుడిగా బాధ్యతలు నిర్వర్తిస్తూనే అనేక రంగాల్లో కీలకపాత్రలు పోషించారు. నోబుల్ కళాశాలకు చెందిన పాఠశాలో ఆంధ్ర పండితులుగా పనిచేశారు. మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయంలోని ప్రాచ్య పరిశోధన విభాగంలో కొంతకాలం పరిశోధన చేశారు. ఆంధ్ర విశ్వకళా పరిషత్తు, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయంలోను ఆంధ్రాచార్యులుగా, అధ్యక్షులుగా పనిచేశారు. బందరు నోబుల్ హైస్కూలులో తెలుగు పండితుడిగా, మద్రాసు ఓరియంటల్ మాన్యుస్క్రిప్టు లైబ్రరీలో పరిశోధకుడిగా, అనేక విశ్వవిద్యాలయల్లో విభిన్న హోదాల్లో సేవలు అందించారు.

నాటకరంగంలో కూడా తనదైన ప్రత్యేకకతను స్థిరపర్చుకున్నారు. నటనాపరంగా కాటూరి వెంకటేశ్వరరావుతో కలసి ఆంజనేయస్వామిపై శతకం చెప్పారు. వీరిద్దరు జంటకవులుగా ముదునురు, తోట్లవల్లూరు, నెల్లూరు మొదలగు చోట్ల శతావధానాలు చేశారు. పాండవోద్యోగ విజయములు, ముద్రా రాక్షసము నాటకాలలో ధర్మరాజు, రాక్షసమంత్రిగా పాత్రలు పోషించి పేరుపొందారు. కేంద్ర సాహత్య అకాడమీ కార్యవర్గ సభ్యుడిగా వ్యవహరించారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ వీరికి విశిష్ట సభ్యత్వం ఇచ్చి సత్కరించింది. తెలుగు సాహిత్యరంగంలో ప్రసిద్ధ కవిగా పేరుగాంచిన లక్ష్మీకాంతం ఎన్నో రచనలు చేశారు. పింగళి కాటూరి వేంకటేశ్వరరావుతో కలసి జంట కవిత్వం చెప్పారు. పింగళివారు విడిగా గౌతమ వ్యాసములు, మధుర పండిత రాయము, సాహిత్యశిల్ప సమీక్ష, కుమార వ్యాకరణము, నా రేడియో ప్రసంగాలు, ఆత్మలహరి, ఆంధ్ర సాహిత్య చరిత్ర, గౌతమి నిఘంటువు మొదలగు రచనలు చేశారు.

1931 సంవత్సరంలో ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయం, తెలుగుశాఖ మొట్టమొదటిగా బి.ఏ ఆనర్స్ కోర్సు ప్రారంభించిన సమయంలో అక్కడ పింగళి అధ్యాపకుడిగా చేరారు. నూతన కోర్సులకు రూపకల్పన చేశారు. 18 సంవత్సరాలపాటు బాధ్యతలు నిర్వర్తించి 1949 సంవత్సరంలో పదవీ విరమించారు. పింగళి చేసిన పాఠ్య ప్రణాళికలే ఇతర సంస్థలకు మార్గదర్శకాలయ్యాయి. ఇతని బోధనల నోట్సులే సాహిత్య చరిత్ర, విమర్శకులకు ప్రామాణికాలయ్యాయి. తెలుగు సాహిత్య క్షేత్రాన్ని సుసంపన్నం చేసిన పింగళి 1972 సంవత్సరం జనవరి 10వ తేదీన పరమపదించారు.

- సంపాదకవర్గం

Contents (విషయ సూచిక)

1. బంజారాల గేయాలు - శ్రామిక జీవనం : ఒక పరిశీలన - అజ్మీర సుజాత 5
2. దాశరథి వచన కవిత్వం - బోజనపల్లి లక్ష్మణ్‌కుమార్ 10
3. కొలకలూరి మధు జ్యోతి కథానికలు - హక్కుల చిత్రణ - డా॥. బి.లక్ష్మిప్రియ 13
4. తెలుగు కథానిక శ్రీపాద విశిష్టత - డా॥. సి. సంపత్ 16
5. జానపద సాహిత్యం - సమకాలీన దృక్పథం - డా॥. డి. విజయ కుమారి 18
6. తొలితరం తెలుగు కథకుడు - 'చింతా దీక్షితులు' - డా॥. జరుపుల రమేష్ 23
7. గ్రంథాలయోద్యమ విశిష్టత - మహీధర రామమోహనరావు కృషి - డా॥. పత్తూరి శ్రీనివాసులు & - డా॥. కచ్చళ్ళ బలరామ్ 32
8. ఆధునిక తెలుగు కవిత్వంలో దిగంబర కవిత్వోద్యమం - సామాజిక స్పృహ - డా॥. కొయ్యా శ్రీనివాసులు 36
9. గురజాడ అప్పారావు భాషా దృక్పథం - డా॥. మానమ మునిరత్నం 40
10. జానపద సాహిత్యంలో - యోగ శాస్త్ర విజ్ఞానం - డా॥. ఎమ్.ఎన్ కృష్ణవేణి 44
11. ఆంధ్ర మహాభారతం - గిరిజనుల సామాజిక జీవనం - డా॥. నూనావత్ రాంబాబు 51
12. సంక్లిష్టత ఎందుకు? - డా॥. పి.ఎ. సత్యనారాయణ 57
13. అభ్యుదయ కవితావేత్తగా కుందుర్తి - డా॥. ఎన్. రజని 60
14. శివతాండవ కావ్యం - వర్ణనామృతం - పుట్టపర్తి - డి. ఉదయ కుమారి 66
15. మునివాహనుడు నాటకం - సామాజిక స్పృహ - డా॥. వి. శ్రీదేవి 68
16. శ్రీశ్రీ కథలు - నవరసాలు - వేదాంతం బాలమురళీకృష్ణమాచార్యులు 71
17. తెలుగు కవిత్వంలో 'ఆసిఫా' ప్రకంపనలు - డా॥. వెల్దండి శ్రీధర్ 74
18. శ్రీరామనామ - వైశిష్ట్యం - డా॥. వై. విజయలక్ష్మి 79
19. "కన్నతల్లి" కథలో - "తల్లి ప్రేమ వ్యవసాయం" - శ్రీమతి దూలం స్వరూప & - డా॥. పంతంగి వెంకటేశ్వర్లు 82
20. తెలుగులో హైకూ ప్రక్రియ - ఒక పరిచయం - డా॥. గైని రవి 85
21. అల్లం రాజయ్య కథలు - ప్రజా రాజకీయాలు - గంధసిరి రాజేష్ 88
22. నెల్లూరు జిల్లా డప్పుల విన్యాసం - కె.వి. రమేష్ బాబు 92
23. తెలంగాణ గ్రామీణ సమాజం - కుల వృత్తులు - కె. వెంకటేష్ 95
24. ముదిగంటి సుజాతారెడ్డి, నేరెళ్ల శ్రీనివాస్ గౌడ్ నవలల్లో కుల వృత్తుల... - డా॥ కొప్పు సుభాష్ చంద్రబోస్ 100
25. తెలుగులో స్త్రీవాద రచయితలు - విభిన్న కోణాలు - ఎల్. పద్మజ 104
26. హోసూరు కథలు - వృద్ధుల సమస్యలు - ఎన్. పుష్ప & - ఆచార్య మూలె విజయలక్ష్మి 107
27. తమిళంలో మహాభారతాలు - డా॥. వి. పళని 110
28. Yoga : Consciousness Inhibition - B.Venkateshwarlu 115
29. Femistic Device of Subversion for Female Gender - K.Thamaraiselvi & - Dr. K. Mangayarkarasi 120
30. English as a Tool of Empowerment in Untouchable... - Mahadeva Swamy N. N. 124
31. Romantic Love, Misunderstanding and Mistrust.. - S. Shalini & - Dr. K. Mangyarkarasi 132

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 1, January (2) 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

తొలితరం తెలుగు కథకుడు – 'చింతా దీక్షితులు'

– డా॥. జరుపుల రమేష్, హెడ్ & అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్, తెలుగు శాఖ, ఎస్.ఆర్. & బి.జి.యన్.ఆర్.
ప్రభుత్వ ఆర్ట్స్ & సైన్స్ కళాశాల (స్వయం ప్రతిపత్తి) ఖమ్మం.

"I can't change the direction of the wind, but I can adjust my sails to always reach my destination." ***- Jimmy Dean***

"The only way to do great work is to love what you do. If you haven't found it yet, keep looking. Don't settle. As with all matters of the heart, you'll know when you find it." ***- Steve Jobs***

మానవుడి సెన్స్‌ని అందించే అనుభవాల సాధారణీ కరణే సిద్ధాంతం. ఎప్పటికప్పుడు మానవుడి సెన్స్‌ని అందించే అనుభవాల్ని నింపుకుంటూ విశ్లేషించుకుంటూ తన్ను తాను మార్చుకుంటూ ముందుకెళ్ళకపోతే సిద్ధాంతం మొండిబారుతుంది. ప్రజలకు దూరమవుతుంది. నిష్ప్రయోజనమవుతుంది. ప్రజలకు గుదిబండగా మారుతుంది. మానవుడి సెన్సిబిలిటీని అందుకుంటూ ఆ సెన్సిబిలిటీకి పదును పెట్టేదే నిజమైన సిద్ధాంతం" అని సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి అన్నారు.

ఆధునిక కవుల తొలివరుసలో నిలబడేవారిలో ముందు ఉండే వ్యక్తి చింతా దీక్షితులు (1891-1960) గారు. వీరు తొలితరం కథా రచయితల్లో ఒకరు. చాలా గొప్ప రచయిత. విద్యాశాఖలో ఉద్యోగం చేసినా, తన జీవితమంతా రచనా వ్యాసంగానికీ, సృజనాత్మక రచనలకు అంకితం చేసిన వ్యక్తి దీక్షితులుగారు. రాయల సీమ ప్రాంతం నుండి తొలిసారిగా కరువు గురించి చిత్రించిన మొదటి రచయితగా దీక్షితుల్ని పేర్కొంటుంటారు. 1919 లో 'సాహితి' అనే మొదటి సంచిక వెలువడిన నాటి నుండి అందులో ఉన్న సభ్యులకు అన్నగారుగా చెలామణి అయ్యాడు. ఆ మొదటి సంచిక లోనే 'నాకొడుకు' అనే పేరుతో చిన్నకథను వారు రాశారు.

అదే సందర్భాల్లో భాషా పై ఉద్యమాలు జరుగుతున్న కాలామది. గ్రాంథికభాష, వ్యావహారిక భాష అని. దీక్షితులు గారు మాత్రం వ్యావహారిక భాషలో ఎన్నో కథలను రాశారు. ఎందరి చేతనో కథలను మరియు సృజనాత్మ కతను రాయించారు కూడా. ఆరుద్ర అన్నట్లు 'చలం కథలను దీక్షితులుగారే మొదట సాహితిలో వేయించారు' అలాగే చాలా మందికి మార్గదర్శకులు.

ఆధునిక యుగంలో ఎన్నో కథలను రాసిన దీక్షితులు గారు తెలుగులో 'కథక చక్రవర్తి' అనే బిరుదును కూడా సహచరుల వల్ల పొందారని చరిత్ర ఆధారంగా చెబుతున్నారు. కేవలం కథలనే కాకుండా వారు స్కెచ్, వ్యాసం, గేయం, మొదలైన ప్రక్రియల్లో కూడా ఆయన రచనలు చేశారు. ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ గారు తెలుగు హరిజనుల మీద నవలరాస్తే చింతా దీక్షితులు గారు తెలుగు గిరిజన, వనజనుల పై కథలు రాశారు. వాటి వల్ల వారికి గిరిజనుల పట్లు ఉన్న సహృదయత వ్యక్తమవుతుంది. ఆ ఉద్దేశంతోనే 'అడవిజాతి వాళ్ళను అడవిని అనుభవించవద్దనడం పిల్లను తల్లి నీవు పాలు తాగరాదనడమే' అని 'సుగాలీ కుంటుంబం' కథలో చెప్తారు. ఇలా తనకంటూ ఒక ప్రత్యేకతను తెలుగు సాహిత్యంలో చెరగని ముద్రను వేశాడు.

దీక్షితులు కథలు రాసేకాలం 19వ శతాబ్ది. ఆ కాలంలో రెండు బలమైన పోరాటాలు జరుగుతున్నవి. ఒకటి దేశానికీ స్వాతంత్ర సాధించడం, రెండోది బుర్జువా వ్యవస్థ నుండి బయటపడటం.వ్యవస్థలో బలంగా నాటుకుపోయిన మూఢాచారాలను నిర్మూలించడం. ఇలా సాగుతున్న తరుణంలో కవులు, రచయితలు తమ రచనల ద్వారా విభిన్నమైన అభిప్రాయాలను చిత్రికరించారు. చిత్రిక

రించిన వాటిని ప్రజల్లో తీసుకెళ్ళడానికి ఉన్న ఏకైక ఆయుధం సాహిత్యం.అప్పుడే ముద్రణ యాత్రాలు రూపు దిద్దుకుంటున్నా సందర్భాలు. మెల్లమెల్లగా అచ్చుప్రతిలు జనాలకు చేరువైతున్నవి. ఈ రెండు ఒక ప్రక్క అయితే భూస్వామ్య వ్యవస్థ మరొకటి. చాలాభాగం భూములు వ్యవసాయం చేయని జమీందారుల చేతులలో ఉన్నావి. వాటి వల్ల ప్రజలు చాలా కరువును, పేదరికాన్ని అనుభ వించవలసిన అవసరం ఏర్పడింది. వాటికి సాక్ష్యం దీక్షితులు రాసిన కథలే సాక్ష్యం.

తొలితరం కథకుడు - చింతా దీక్షితులు :

మానవ కార్యకలాపాలలో కళ గూడ ఒకటి. లలిత కళలు, రసతత్వం దీనిలోని భాగాలే. కళ ద్వారానే ప్రకృతిలోను, మానవ జీవితంలోను, సౌందర్యం చూడబడుతుంది. నిత్య జీవితంలోను, సాదార్థిక ఉత్పత్తి రంగంలోను, శ్రమ శక్తిలోను సౌందర్యాన్ని అన్వేషించటం ఒక చారిత్రక అవసరంగా గుర్తింపబడింది. దీనివల్ల ఉత్పత్తి, క్రమశక్తి, రసశస్త్ర పరిధిలోకి రావటం జరిగింది. శ్రమ సౌందర్యం అనే పదం ఈనాడు కళలో ఎక్కువగా వాటబడుతున్నది. మానవ విజ్ఞాన సంశయంలో యిది ఒక ప్రత్యేక శాఖగా రూపొంది వస్తు సౌందర్యం, ఉత్పత్తి పరిసరాల సౌందర్యం అనే సమస్యలను స్పృశించింది. కళాకారులు వారి ఆలోచనల పైన, భావోద్రేకాల పైన వాని ప్రభావితం చేసే శ్రమశక్తి దృశ్యాలను చిత్రిస్తారు. అలా చింతాదీక్షితులు తొలితరం ఆధునిక సాహిత్యాన్ని నూతనంగా మలిచారు. కొత్తదైన వస్తువును తీసుకొని మనముందుకు వచ్చారు. చింతా దీక్షితులు ఉన్నప్పుడు అతని సాహిత్యం వెలుగులోకి రాలేదు. తదనంతరం ఆయన రాసిన కథలు అనేక వేదిక పై చర్చకు పునాది అయింది. ఆనాటి పరిస్థితి రీత్యా...

1. సాహిత్యాన్ని సమాజం అంగీకరిచడానికి సంశయిస్తున్న తరుణం ఒకవైపు. అగ్రేజుల భాషాను దేశంపై బలవంతంగా రుద్దడానికి జరుగుతున్న కుట్ర మరో వైపు.
2. దేశ సార్వభౌమతాన్ని ప్రజలందరూ స్వీకరించడానికి అనేక విభాగాలుగా విడిపోయి, ఎవరి అభి ప్రాయాల్లో వాళ్ళు ఉండడం మరొక కోణం. దానికి స్వప్రయోజానాలు ఒకటైతే, ప్రాంతాభిమానం మరొకటి.
3. సమస్యను చిత్రించడానికి రచయితలు భయ పడుతున్న సందర్భం. మానవుని జీవితాన్ని ఎలా చూశారు? ఆనాడు రచయితలు రాసిన కథల్లో వస్తువు, పాత్రలు...ఏ అడవినో, పక్షులనో, ఆకాశాన్నో చిత్రించారా? అలా అయితే ఆ అడవి, పక్షి, ఆకాశం'లు నిజమైనవి కావు, వాటి రూపంలో ప్రతికాత్మకంగా ఉన్న ఈ సమాజపు రుగ్మతలు.
4. సిద్ధాంతం బలమైనదిగా ఉన్నప్పుడు సమాజం బలహీనంగా అవుతుంది. సమాజం బలవంతంగా ఉన్నప్పుడు 'వస్తువు' మరింత బలవంతంగా తయారవుతుంది. నైతికంగా వాటి బలబాలాలను కాకుండా విషయానికే అధిక ప్రాధాన్యత ఇచ్చారు.
5. అన్నీ నిషేదాల ఆజ్ఞలో ఉండి కూడా సహసో పేతమైన విధానంతో ఈ కథలను అందించారు.

1910లో గురజాడ అప్పారావు రాసిన 'దిద్దుబాటు' కథనే మొదటి కథ అనే విషయం పై చాలా చర్చలు జరిగాయి. కథలు ఎలా రాయాలి? కథ నిర్మాణం ఎలా ఉండాలి? కథ శిల్పం, కథ వస్తువు, తదితర విషయాల పట్లు చర్చలు జరిగాయి. అయితే ఇక్కడ ఆ విషయం కాకుండా చింతా దీక్షితులు విషయంలో కూడా కొంత వరకు అటువంటి చర్చలు ఇప్పుడు జరుగుతున్నాయి. ఎందుకంటే తెలుగు సాహిత్యంలో మొదటి గిరిజన కథలు రాసిన వ్యక్తి అని వల్లంపాటి లాంటి వాళ్ళు పేర్కొన్నారు. ఆ విషయం కాకుండా వారు రాసిన కథల నిర్మాణం గురించి, కథ వస్తువు గురించి మాట్లాడాను. తద్వారా రానున్ను పరిశోధకులకు నూతన వస్తుతత్త్వం వ్యక్తమయ్యే అవకాశం ఉంది.

చింతా దీక్షితులు - కథ వస్తువు :

విశాలాంధ్ర పబ్లికేషన్ వారు1956లో 'దాసరిపాట' అనే పేరుతో దీక్షితులు రాసిన కథలను ప్రచురించారు. తిరిగి 1990 లో ద్వితీయ ముద్రణ కూడా వేయడం జరిగింది. ఇందులో పది కథలను పొందుపరిచారు. అవి చూస్తే... 1.ఎర్రజెండా 2. దాసరిపాల 3. ఊరిపేరు 4. కిష్కింధలో కోతి 5. అభిప్రాయభేదం 6. భార్యమృతి 7. గోదావరి నవ్వింది 8. పెద్దమేడ 9. చెంచురాణి 10. సుగాలీ కుటుంబము. ఈ పుస్తకాన్ని శ్రీ మహోపాధ్యాయ, వ్యాకరణాచర్య కళాప్రపూర్ణ, రావు సాహెబ్ శ్రీ గిడుగు వేంకట రామమూర్తి పంతులు గారికి అంకితం ఇవ్వడం జరిగింది.

తెలుగు సాహిత్య రూపుదిద్దుకుంటున్న తరుణంలో సాహిత్య సిద్ధాంత నిర్మాణానికి గొప్ప సేవ చేశారు. సాహిత్యంలోని మౌలిక అంశాలను ఆయన చర్చించారు. కొత్తవస్తువును తీసుకున్నారు. వాటిలో కొన్నింటిని పరిశీలిస్తే...

దాసరిపాట :

ఈ కథను దీక్షితులు 1927 సంవత్సరంలో రాశారు. ఈ కథలు ప్రధానంగా వృత్తి ధర్మాన్ని, ఆనాటి సమాజంలో ఉన్న వ్యక్తుల అవగాహన తీరును చిత్రికరించింది.

'అతడు తెలగదాసరి. అతని నివాసస్థలము తెలుగుదేశము. అతని పరివారము,చుట్టములు, అతని భార్యే. అతని ఆస్తి ఒక తాంబ్రా, ఒక గుమసీ, ఒక జత అంజెలులు'(చింతా దీక్షితులు కథలు.పుట:20)అంటూ కథను ప్రారంభిస్తాడు రచయిత.

దాసరి గొప్ప వ్యక్తిత్వం గలిగినవాడు. అతనికి తెలియని ప్రాంతం లేదు. ప్రతిరోజు పాట పడితే తప్ప, జీవన గమనం సాగదు. అతను మరాఠి మనిషివలె, తలపాగా పెట్టుకొని, చిరిగిపోయిన పాత కోటు వేసుకొని, పాత జరీకండువా పల్లెవాటుగా ధరించి...కథ చెప్పేటప్పుడు వీరరసము ఉట్టేపడేది. తన పాట విననివారు ఉండరంటే నమ్మశక్యం కాదు.

తల్లిదండ్రుల నుండి వచ్చిన వారసత్వం పుణికి పుచ్చుకున్న దాసరి, తన ఇరవై ఏట పెండ్లి చేసుకున్నాడు. నిత్యం పాటలు పాడడం , కథలు చెప్పడం వల్ల తన జీవన గమనంలో భార్య తోడునీడై ఉండేది. అందువల్ల ఇద్దరు విడదీయలేని అన్యోన్య దాంపత్యాన్ని కొనసాగించారు. 'భర్త పాడేటప్పుడు అతని పాటకు తాను ఊతపదమును కలిపేది. వారి హృదయాలకు అద్వితీయ స్థితి లేనట్టే వారి పాటకు కూడా లేదు' అంటూ రచయిత వర్ణించారు.

అలా జీవన చక్రం కొనసాగిపోతున్న వీరికి ఒక కొడుకు పుడతాడు. ఎప్పుడు వారితోనే ఉండేవాడు. కింద నడవకుండా కొడుకును పెంచుతుంటారు.

దాసరికి ఏనాడు తాను నిర్వహిస్తున్న వృత్తి పట్ల చిన్నచూపు కలగలేదు. దాన్ని నమ్ముకొని జీవనాన్ని కొనసాగిస్తూ ఉంటాడు. "చదువుకున్న వాడంటే ఎవరు? వ్రాలు చేయగలవాడేనా! వ్రాలు చేయలేని భట్రాజులు, దాసరులు, జంగములు, సాతానులు, వీధిభాగవతులు వీరిమాటేమిటి? భారత భాగవతములను, మహావీరుల దేశీయ కథలను ఇతరులకు బోధించగల వీరు చేవ్రాలు చేయలేనివారనే కారణం చేత చదువురానివారని త్రోసి వేయవచునా? దేశములో కొందరు విద్యలను పోషించవలెను. కొందరు వృత్తులు పోషించేవారికి చదువులలో నిగ్గు తెలియాలి. దానికోసము సంఘములో కొందరు ఏర్పాటు కావాలి. భట్రాజులు, దాసరులు మున్నగువారు ఇట్టివారు. వీరు సర్వసౌఖ్యములను పరిత్యజించి భిక్షుకవృత్తి అవలింబించేరు పూర్వము. ముఖ్యముగా మత ప్రచారము కొరకై వారూరూరు తిరుగుతూ భిక్షుకులై దేశములోని అజ్ఞానమును ఒక విధముగా పోగొట్టు చున్నారు. వీరిని చూచి నేటివారు 'కూలిపని చేసుకో కూడదా?' అనడం ఆచారమైనది. వంశపారంపర్యంగా వస్తూన్న ఆచారాలని వొక్కమారు వదలిపెట్టడం కష్టం. అయినా వారికి భైక్ష్యవృత్తి నీచము కాదు. వారి దేవుడే వొక భిక్షకుడు కాబట్టి" (పుట:21,22) అని తన మనసులో భావాన్ని వ్యక్తం చేస్తాడు.

దాసరి చాలా పాటలు పాడగల్గిన కళానైపుణ్యం కల్గిన వ్యక్తి. బొబ్బిలి కథ, తిమ్మరాజుకథ, కోడిపుంజులకథ, సర్వాయపాపడు కథ, కామమ్మకథ, కాంభోజురాజుకథ మొదలైన కథలను రసవత్తరముగా వినిపించగలడు. దేవుడి దయతో ఎటువంటి కష్టాలు లేకుండా వాళ్ళ జీవనం కొనసాగుతుంది.

అనుకోకుండా ఒకరోజు దాసరి ఒక గ్రామంలో కోడి పుంజులకథ చెప్పుచున్నారు. దాసరి కూర్చుని చెప్పగా, అతని ప్రక్కనే భార్య, భార్య వొడిలో వారి పుత్రుడు పడుకొని ఉంటాడు. కానీ దాసరి చూపులు మాత్రం కొడుకు పైన ఉంటాయి. కొడుకుకు జ్వరం వస్తుంటుంది. దానివల్ల భార్య కూడా ఊతపదము పలకడం మరిచి పోయేది. కోడిపుంజుల యుద్ధము వర్ణించేటప్పుడు చూపే ఉత్సాహం దాసరి ఆ రోజు చూపలేకపోతాడు. ఆ రోజు ప్రజలు అతని పాటను విని పెదవి విరుచుకొన్నవారు ఉన్నారు, అతడు ముసలివాడైనాడని అన్నవాళ్ళు ఉన్నారు. కానీ సమస్య మాత్రం ఎవరికి అర్థం కాదు. కానీ ఆరోజు దాసరికి రాత్రికి సరిపోయేంత ఆదాయం కూడా రాలేదు. తన కొడుకు కాలికివున్న కట్టువిప్పి ఏదో పసరుమందు రాస్తారు. మెలమెల్లగా వేడి తగ్గుతుంది. ఊరుబయట చెట్టు క్రిందనే పడుక్కొని వుంటుంది దాసరి కుటుంబం.

ఒకరోజు రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు చెట్టు క్రింద ప్రజలు కూర్చొని ఉండగా, దాసరి తాంబ్రా మీటుతూ బొబ్బులికథ చెపుతుంటాడు. కూర్చొనే చెపుతుంటాడు. ప్రక్కనే భార్య. ఆ రోజు బొబ్బులికథను చాలా రస వంతరంగా చెపుతున్నాడు. దాసరి యెలుగెత్తి రంగరాయ మరణమును విలపించాడు. ప్రజల్లో కళ్ల నీళ్ళు గిర్రున తిరుగుతాయి.కథలో తాండ్ర పాపయ్యకు బొబ్బిలి వీరుల మరణవార్త తెలిసినది... పాపయ్య బంధువుల మరణము నకై ఎన్నడు ఎప్పుడూ విలపించనట్లు ఆ రోజున విలపించేడు. దాసరి పాడిన పాట ఇంత కరుణా మయముగా ఎప్పుడూ లేదని అనుకొన్నారు ప్రజలు. పాపయ్యతోపాటు దాసరి పాట ప్రజలకు కూడా కన్నీళ్ళు పెట్టిస్తాయి. ఆనాడాదాసిరి ఆలపించిన విలాపగీతికకు ఆ తల్లి తన హృదయము మీద చేతులలో గుమిసి వాయించడంతో' కథ ముగిస్తుంది.

ఊరిపేరు :

ఈ కథలో ప్రధాన పాత్ర అంటూ ఏమి ఉండదు. ఊరి పేరు మీద ఈ కథను రాస్తారు రచయిత. ఒకరోజు రాజ్యామును పాలిస్తున్న రాజుగారి కీర్తి నలుమూలాల వ్యాపిస్తుంది. సమీప రాజ్యములో ఉన్న ప్రజలు కరువు వల్ల, తదితర ఇబ్బందుల వల్ల ప్రక్క రాజ్యంలో రావడానికి ప్రయత్నిస్తారు. శ్రీ భావరాజు గారు గురించి వింటారు. నెమ్మదిగా ఆ రాజ్యములోకి వచ్చి మేము మీ పాలనలో ఉంటామని రాజుగారిని వేడుకుంటారు బ్రాహ్మణులు. దాంతో రాజుగారు ఒప్పుకొని వారికి మంచి ఫలవంతమైన భూములు మధ్య గృహములు నిర్మించి వారికి దానం చేస్తాడు

అప్పటినుండి ఆ బ్రాహ్మణులు మహారాజు గారి పై కృతజ్ఞత కొద్ది ఆ గ్రామంకు 'భావాపురమని' పేరు పెట్టుకుంటారు. అలా కొన్ని సంవత్సారాల గడిచిపోతాయి. మళ్ళీ రాజు గారిని కలిసి మా గ్రామంలో మేము తప్ప వివిధ వృత్తుల వారు లేరని వేడుకుంటారు. అన్ని వృత్తులు వారు ఉండడానికి రాజు ఆజ్ఞ చేస్తాడు. అలా కొన్ని రోజుల తర్వాత మళ్ళీ రాజు గారిని కలిసి ఇలా వేడుకుంటారు. 'మీ రాజ్యములోని మంచి మంచి పశు వులూ, ఇతర గ్రామములలో మంచిమంచి పనివాండ్రు తయారుచేసిన వస్తువులూ మాకు లభించడం ఎట్లాగ. మేము దూరదేశములు వెళ్లగలమా మహారాజా' అని అంటారు. దానికి రాజు ఆ ఊరిలో వారానికి ఒకసారి సంత జరిగేటట్లు ఉత్తుర్వులు జారిచేస్తాడు.

ఇలా వీళ్ళు అడిగినవన్నీ సమకూర్చిన ఆ రాజుగారు కొన్నాళ్ళ తరువాత కాలం చేస్తాడు. వారి తర్వాత వాళ్ళ సంతతి వారు ఆ ఆచారాన్ని కొనసాగించారు. కొన్ని వందల సంవత్సరములు గడిచిపోతాయి. రాజ్యముల సరిహద్దుల మారుతాయి. స్వదేశీ పరిపాలన అంతరించిపోతాయి.

దూరదేశము నుండి వచ్చిన వారు రాజ్యామును ఆక్రమించుకుంటారు. తర్వాత ఆ గ్రామమునకు 'కూపరుపేట' అని నామకరణం చేస్తారు. చాలా మంది ఒప్పుకోకపోయినా తప్పలేదు. చరిత్రలో భావాపురమనే పేరు అంతరించిపోతుంది. సహజమైన పాలన పోయి, రాక్షసుల పాలన వస్తుందని ఊహించడంతో కథ ముగిస్తుంది.

అభిప్రాయబేధం :

చాలా చిన్న కథ. కానీ చాలా గొప్ప కథ. వడ్డీవ్యాపారం చేసే షావుకారి ఉంటాడు. అతని దగ్గర ఒక గుమాస్తా. ఈ గుమాస్తా ద్వారానే షావుకారి వడ్డీలకు అప్పులు ఇచ్చేవాడు. గుమాస్తా కూడా అప్పులు తీసుకున్న వారి నుండి నూటికి రూపాయిచొప్పున డబ్బులు తీసుకునే వాడు. తద్వారా తన భార్యకొక కాసుల పేరూ, కూతిరికొక కంటె చేయిస్తాడు.

వాళ్ళు ఉన్న ప్రాంతాన యానాదిమనిషి కాపురముంటుంది. ఆమెకు ఒక కూతురు ఉంటుంది. రెండు సంవత్సరాలకే ఆమెను వదిలి భర్త ఏటోవెళ్ళిపోతాడు. అప్పటి నుండి కూతురితోనే జీవితాన్ని గడుపుతుంటుంది. కూలీనాలీ చేస్తూ కూతుర్ని పోషించుకుంటుంది. ఒక్కొక్క సారి పోషించడానికి మార్గం లేక ముష్టికి కూడా వెళ్ళేది.

ఆ యానాది మనిషికి కూతురంటే ఏనలేని ప్రేమ. ఆ అడవిలో పూసే అనేక పూలతో తన కూతుర్ని ముస్తాబు చేసేది. గుమాస్తా కూతురు కంటెను ధరిస్తుంది. యానాది కూడా ఎప్పటికైనా కంటెను తన కూతురికి చేయించాలని మనసులో అనుకుంటుంది. ఆ కోరికను నేరవేర్చుకోలేక కూతున్ని పూలతో ముస్తాబు చేసి తీర్చుకుంటుంది.

'ఆ తల్లిప్రాణం ఉండబట్టిందికాదు. ఆ యానాది మనిషి ఆ పిల్ల దగ్గరికి వెళ్ళింది. పళ్ళుపెడతానని మంచి మాటలాడింది. మెళ్లో కంటె తీసింది. తన కూతురుమెళ్లో పెట్టింది. చూచింది. తల్లిప్రాణం కుదుటపడింది. తన కూతురిని ముద్దుపెట్టుకొంది. కాని ఒక సందేహ కలిగింది. తంగేడు పూవ్వులవల్ల కలిగే అందంకంటే ఈ కంటెవల్ల ఏమి ఎక్కువ అందం కలిగింది? ఎందుకో ఈ భాగ్య వంతులు ఈలాంటి నగలు పెట్టుకుంటారు?'' (పుట:43)

కంటె తీయడంతో గుమాస్తా కూతురు ఏడుస్తుంది. అందరు అక్కడికి చేరుకొని యానాది మనిషిని విపరితంగా కొడతారు. కంటె తీసినట్లు ఒప్పుకుంటుంది. వాళ్ళు మాత్రం పోలీసువాళ్ళకు అప్పచెప్పారు. దొంగతనం కింద జైలుకు పంపిస్తారు. దొంగతనం చేసిందని ప్రజలనుకున్నారు. తన కూతురికి ముస్తాబు చేసినందుకని ఆమె అనుకొవడంతో కథ ముగిస్తుంది.

చెంచురాణి :

దీక్షితులు రాసిన కథల్లో మరొకటి చెంచురాణి. కర్నూలు నుంచి శ్రీశైలము వెళ్ళేటప్పుడు దారిలో నాగలూటి అనే గ్రామం ఉంటుంది. అక్కడ నివసించే వాళ్ళు చెంచులు. 'నాగలూటి గూడెములో చాలా వెదురు గుడిసెలున్నవి. కాని ఒక గుడిసె మాత్రము దూరముగా ఒక మామిడిచెట్టు కింద పుష్కరిణికి సమీపముగా ఉన్నది. ఆ గుడిసెలో ఒక చెంచెత ఒక చెంచు బాలుడూ కాపురమున్నారు' (పుట : 65)

ఆ చెంచు స్త్రీకి ముసలితనం వచ్చింది. ఆమె వయసులో ఉన్నప్పుడు చాలా అందకత్తె. ఇప్పుడు శరీరమంతా ముడతలు పడ్డది. ఆ ఊరిలో, అలాగే యాత్రికులు కూడా ఆమెను చెంచురాణి అని పిలుస్తారు. 'ముసలిదానికి చిన్నతనములో తల్లిదండ్రులుంచిన పేరు లచ్చి. మధ్యకాలములో వచ్చిన పేరు బెస్సి. అంత్యకాలములో వచ్చిన పేరు చెంచురాణి. ఆమె కొడుకు పేరు వీరభద్రుడు' (పుట:65)

ఆమె ఎవరితో మాట్లాడదు. అప్పుడప్పుడు కొడుకుతో మాట్లాడుతుంటుంది. ఆ మాట కూడా సముద్రాలు దాటి దేశాలు దాటి తనను తన కొడుకు తీసుకొని వెళ్ళగలడెమో అని అడుగుతుండేది. అది వీరభద్రుడికి అర్థం కాక పోయింది. వీరభద్రుడికి చాలా గౌరవం ఇచ్చేవారు. వీరభద్రుడు వేటాడడములో చాలా నేర్పరి. విల్లమ్ములు

పుచ్చుకొని అడవిలోకి వేటకువెళ్ళి అతడెప్పుడూ వట్టిచేతులతో ఇంటికి రాలేదని అనుకుంటుంటారు.

కానీ వీరభద్రుడి మనసులో ఎప్పుడు ఒక బాధ ఉండేది. నేను చెంచువాళ్ళ లాగా ఎందుకు లేనని. దానికి సమాధానం ఎంతమందిని అడిగినా ఎవరూ సరిగ్గా చెప్పరు.ఒకరోజు తన తల్లినే అడిగాడు. తల్లి సందేహించి ఇలా అంటుంది. ''పాతాళగంగ కొండలమధ్య నుంచి ప్రవహిస్తూ ఉన్నదనీ ఆ పాతాళగంగ అక్కడకు తూర్పుగా ఎక్కడో అరణ్యము మధ్య కొండలలో మలుపు తిరిగినదనీ ఆ మలుపు దగ్గిర నీరు చలనము లేకుండా ఉంటుందనీ, ఆ మలుపు గుహవలె ఉంటుందనీ, దానిపేరు పీనుగులగొంది అనీ అక్కడకు వెళ్ళినట్లుయితే ఇద్దరు చెంచువాళ్ళు కనిపిస్తారనీ ఆచెంచువాళ్ళను కలుసుకొని తాను లచ్చికొడుకునని చెప్పి, లచ్చి సముద్రాల మధ్యకు వెళ్ళుతున్నదని చెప్పవలసినదనీ, వాళ్ళే నీకు జన్మ వృత్తాంతము యావత్తూ చెప్పుతారనీ ఆమె చెప్పింది'' (పుట:67) వీరభద్రుడు తల్లిచెప్పిన ప్రదేశానికి వెళ్తాడు. దారిలో ఒక చెంచు అమ్మాయి కలుస్తుంది. ఆ అమ్మాయితో వీరభద్రుడు చాలా సరదాగా గడుపుతాడు. అనేక ప్రదేశాలు చూస్తారు. నదికి ఎగువన కొండ ఉంటుంది. దాన్ని పినుగులగొంది అని పేరని చెప్పి, దానికి దూరంగా ఒక చిన్న గూడెముంటుంది. ఆ చెంచు గూడెముకు గంగడు, గురవడు ఇద్దరు నాయకులు.

'మా అమ్మను చెంచురాణి అనీ నన్ను చెంచురాణి కొడుకనీ పిలువడానికి కారణమేమిటి? అని వీరభద్రుడు అడిగిన దానికి సమాధానం చెపుతారు. చిన్నతనంలో చెంచురాణి చాలా చురుకైన పిల్ల అని, అనేక విషయాల్లో పురుషులతో సమానంగా ముందు ఉండేదని చెప్తారు. ఒకరోజు ఆ గూడెంకు కరువు వచ్చింది. కరువు రావడానికి అధికారులే కారణమని నిర్ణయించుకొని, వారిని అడవికి రాకుండా చేయాలని, అలా చేసినవారిని లచ్చి పెళ్ళాడతనంటుంది. దాంతో, లచ్చి మీద ఉన్న ప్రేమతో గురవడు ఆ పని చేయడానికి ముందుకు వస్తాడు. చివరికి వారిని రాకుండా చేసి లచ్చిని గురవడు పెండ్లి చేసుకుంటాడు. అడవిలో చెంచులు చాలా సంతోషంగా కొన్నాళ్ళు జీవిస్తారు.

కానీ, కొన్ని రోజులకు పోలీసులు అడవుల్లోకి ప్రవేశించి చెంచులను అన్యాయంగా చంపేస్తారు. అలా చెంచుల రాజ్యం పోయి, తెల్లవాళ్ళ రాజ్యం అయిపోతుంది. కొన్నాళ్ళకు చెంచులను ప్రేమగా చూసుకునే 'తెల్లదొర' వచ్చాడు. అతడు చాలా ప్రేమగా వాళ్ళని చూసుకునేవాడు. రోజులు గడిచిపోతుంటాయి. గంగడు అంటే లచ్చికి చాలా ఇష్టం.గంగడు మీద ఉన్న ప్రేమకు వాళ్ళను మరింత దగ్గర చేస్తుంది. దీంతో గురవడు చెంచు పెద్ద వాళ్ళనందరినీ పిలిచి తగువు పెట్టాడు. వాళ్ళు 15 రూపాయిలు దండుగ వేసి లచ్చిని గంగడు పెండ్లి చేసుకోవాలని చెప్తారు. చాలా సంతోషంగా కొన్నాళ్ళు జీవనాన్ని గడుపుతారు. కానీ, కట్టల్సిన దండుగ రూపాయిల దొరకవు. ఆ డబ్బులను తెల్లదొర కడతాడు. దాంతో ఎవరైతే డబ్బులు కడతారో, లచ్చి వాళ్ళకు సొంతం అవుతుంది. చెంచు పెద్దవాళ్ళు లచ్చిని తీసుకెళ్ళి తెల్లదొరకు అప్పచెప్పి వస్తారు. అతను ఒప్పుకోకపోయినా అది మా ఆచారం అని చెప్పి వస్తారు. దాంతో కొన్నాళ్ళుకు లచ్చి తెల్లదొర వశం అవుతుంది.

తెల్లదొర ఆమెను స్వీకరిస్తాడు. ఆమె అనేక విషయాల్లో అతడికి సలహాలు ఇస్తుంటుంది. తెల్లదొర ఆమెను 'బెస్సీ' అని పిలిచేవాడు. కొన్నాళ్ళకు గర్భం దాలుస్తుంది. ఇంతలో తెల్లదొరకు బదిలీ అవుతుంది. ఆమె ఎన్ని చెప్పిన తనతో తీసుకెళ్ళడు. అనేక రూపాయిలు ఇచ్చి అడవిలోనే 'బెస్సీ'ని వదిలిపోతాడు. కొన్నాళ్ళకు నువ్వు పుట్టావు' అని సమాధానం చెప్తారు.

వీరభద్రుడు తన జన్మవృత్తాంతం తెలుసుకున్న తర్వాత చెంచుపిల్లను పెండ్లాడుతాడు. తన తల్లి దగ్గరకి తీసుకెళ్తాడు. అంతలో ఆమె చనిపోతుంది. వీరభద్రడు చాలాసేపు దు:ఖిస్తాడు. చెంచుపిల్ల అతనిని ఓదారుస్తుంది. మరునాడే వారిద్దరూ 'నాగలూటి' పుష్కరిణిలో

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 1, January (2) 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

స్నానముచేసి దట్టముగా ఉన్న అడవుల్లో వన్య మృగములతో పాటు కాపురము చెయ్యడానికి వెళ్ళి పోతారు. 'నీ తల్లి చెంచురాణి సముద్రాలకు మధ్యకు పోయింది. నీ భార్య చెంచురాణి నిన్ను వదలకుండా ఈ అడవులలోనే నీతో తిరుగుతున్నది. ఇంకా నీకెందుకు విచారం' అనడంతో కథ ముగిస్తుంది.

సుగాలీ కుటుంబం :

చింతా దీక్షితులకు మంచి కథకుడు అనే పేరు తెచ్చిన కథ. రాయలసీమ తొలి కరువు కథ కూడా. అలాగే తొలి గిరిజన కథగా కూడా పేరుపొందింది. ఈ కథలో ప్రధాన పాత్ర రూపల్ నాయక్. అతని భార్య పేరు చంద్రి. వీరికి ఏడుగురు పిల్లలు. భార్య భర్తలు ఇద్దరు అడవికి వెళ్ళి కాయలు, పాలపాళ్ళు, వెలగపళ్ళు, ఏవి దొరికితే అవి తెచ్చి పిల్లలకు పెట్టేవాళ్ళు. ఆ గ్రామానికి 'ముని సామి' అధికారి. 'సుగాలీవాళ్ళు కష్టపడి పనిచేసి యింత తింటారు గానీ ఒకరిని దేహీ అని చెయ్యిచాపి అడగరు. ఇస్తే వద్దనరు' (పుట:85)

కొంతకాలం ఈ రీతిగా జరిగిపోతుంది. తర్వాత క్షామము ఏర్పడి ఆకుకూరలు, పండ్లు కొనేవారి సంఖ్య పెరిగిపోతుంది. దీంతో వీళ్ళకు చాలా కష్టమైంది. కరువు వల్ల చింతగింజలు తెచ్చి, వాటితో చేసిన రొట్టేను పిల్లలకు పెట్టేవాళ్ళు. చింతా గింజలను వర్తకులు అమ్మడం మొదలుపెట్టారు. కొంతకాలానికి చింతాగింజలు కూడా దొరకవు. 'ఒకరోజు నల్లటి పదార్థము పెట్టుకొని ఆత్రముగా తింటుంటారు. దాంట్లో చింతచిగురూ, చింతపండూ బూడిదలో కలిపి పొయ్యిమీద ఉడికించగా తయారైన పదార్థము'.ఇలాకొన్నాళ్ళు గడుపుతారు. అంతా కరువు. ఎటు చూసిన భయంకరమైన కరువు.

దేవదారు ఆకులు కొయడం తప్పు అని అడవి అధికారులు ప్రకటించారు. దాంతో సుగాలీ కుటుంబం రెండు రోజులు పస్తులుంటారు. ఆకలి ఎంతవరకైనా మనిషిని తీసుకెళ్తుంది. దాంతో ఆ దంపతులు అధికారు లను లెక్క చేయకుండా పిల్లలకు ఆహారం ఇవ్వాలనే కాంక్షతో అడవికి వెళ్ళి దేవదారు ఆకులు కోస్తారు. అధికారులు రూపల్‌నాయక్ ని పట్టుకొని నాలుగు సంవత్సరాలు శిక్ష వేస్తారు.

చంద్రి మాత్రం భర్త వస్తాడనే ఆశతో మూడు నాలుగు రోజులు చూస్తోంది.భర్తకు శిక్ష పడిన విషయం తర్వాత తెలుస్తుంది. కొన్నాళ్ళకు చంద్రి కూడా పిల్లలను తీసుకొని తెల్లకొండలో తన బంధువులు ఉన్నారని వెళ్తోంది. ఆ విషయం కూడా ఎవరికి తెలియనియదు. భూదేవత మళ్ళీ వాళ్ళనీ స్వీకరిస్తుంది. నాలుగు సంవత్సరాల తర్వాత రూపల్ నాయక్ వస్తాడు. భర్య లేని విషయం తెలుసు కుంటాడు. తెల్లకొండలో కూడా లేదని తెలుసుకుంటాడు. చివరికి ఏమీ అర్థమవ్వని పరిస్థితిలో ఉండిపోతాడు. కథ చివర్లో మాత్రం మునిస్వామి ధనము రోజురోజుకు పెరగ సాగింది. నా వాళ్ల కూడా అతన్ని దూరం చేయడంతో కథ ముగిస్తుంది.

చింతా దీక్షితుల కథలు - వస్తువైవిధ్యం :

చింతా దీక్షితులు రాసిన కథల్లో కనిపించే వస్తు వైవిధ్యాన్ని పరిశీలిస్తే కొన్ని రకాలైన సమస్యలు, వైవిధ్య మైన జీవితాలు కనిపిస్తాయి. ప్రధానంగా ఒకే జీవితాన్ని కాకుండా ఆనాటి కాలంలో అనేక జీవితాలను స్పృశిం చాడు. తను చూసినవి, ఆ జీవితాలు అనుభవించినవి మచ్చుకు కొన్నింటిని కింద పేర్కొన్నాను. అవి...

1. కరువు 2. చెంచుల జీవితం 3. సుగాలీ జీవితం 4. కుల వృత్తి 5. అధికారం 6. గిరిజనుల ఆచారం 7. పేదరికం 8. మూఢనమ్మకాలు 9. ఆకలి 10. నిరక్షరాస్యత మొదలైన విషయాలను వస్తువుగా తీసుకొని ఈ కథలను రాశారని స్థూలంగా తెలుస్తోంది.

పై విషయాలను స్థూలంగా చూస్తే అభివృద్ధి చెంద లేని దేశంగా, కనీస అవసరాలు తీర్చలేని స్థితి కలిగిన ప్రాంతంగా మనకు అర్థమౌతుంది. రచయితలు సరాదా కోసం రాసే విధానం వేరు ఉంటుంది. సీరియస్‌గా రాసే పద్దతి వేరు ఉంటుంది. ఇక్కడ చింతా దీక్షితులు చాలా సీరియస్‌గానే ఈ కథలు రాశాడు. ఇందులో రెండు మూడు కథలు అలా ఉన్న మిగిలిన కథలన్నీ కూడా అంకిత భావంతో, ఒక దృకోణంతో రాసినవి. 'దాసరిపాట'

లో వృత్తి చేయడానికి ఎటువంటి ఇబ్బందులు లేకుండా ముందుకు వచ్చాడు దాసరి. ఆ ఆలోచన రావడానికి ప్రధానమైన కారణాలు ఏమిటి?

కులం, ధనం, బలం...ఈ మూడు ఒక వ్యక్తి జీవితంలో సర్వం మార్చడానికి కారణమవుతాయి. ఈ కథ రాసే కాలం నాటి పరిస్థితులు కూడా ఈ దేశంలో అలాగే ఉన్నాయి. అంబేద్కర్ అన్నట్లు 'ఒక కులం పునాది పైన, మతం పునాది పైన ఒక రాజ్యాన్ని నిర్మించలేరని' అంటాడు. నిచ్చనమెట్ల సమాజంలో దాసరి పాట పాడక పోతే... అతడి జీవితం, అతడి పిల్లాడి జీవితం ఏమిటి? జ్వరం వచ్చినా కూడా చూసుకోలేని పరిస్థితి.ఆనాడే అలా ఉంటే నేటికి కూడా ఈ పరిస్థితే కనిపిస్తుంది. వస్తువులో మార్పు వచ్చింది తప్ప, చూసే కోణంలో, ఆచరించే పద్ధతిలో మార్పు రాలేదు.

ప్రపంచ దేశాలలో కొన్ని మిగతా దేశాల కంటే ముందుగా అభివృద్ధి చెందినప్పుడు, ఆర్థర్ లూయిస్ లాంటి ఆర్థిక శాస్త్రవేత్తలు తమ నమూనాలో వీటిని సంప్రదాయ, ఆధునిక దేశాలుగా విభజించి, సాంప్రదాయ దేశాలు (వ్యవస్థ) గా పరివర్తన చెందడమే అభివృద్ధి అని ప్రతిపాదించారు. దీని వెనుక అభివృద్ధి అంటే డబ్బు కేంద్రంగా నిర్మాణమయ్యే పెట్టుబడిదారీ దేశంగా మారిపోవడం అనే భావన ఇమిడి ఉంది. దీనికి కారణం అభివృద్ధి చెందిన దేశాలలో అభివృద్ధికి సంబంధించిన పరిపూర్ణ జ్ఞానం, సాంకేతిక నైపుణ్యం వీటితో పాటు ఆర్థిక శక్తి కూడా సమకూరుతాయనీ, సాంప్రదాయ దేశాలకు వీటి కొరత ఉన్న కారణంగా అవి అభివృద్ధి చెందలేక పోతున్నాయనీ, తమ దగ్గర ఉండే ఈ వనరులను సాంప్రదాయ దేశాలకు అందుబాటులో తేగలిగిన పక్షంలో అవి కూడా అభివృద్ధి చెందగలవనే భావన. అలా చెందితే 'దాసరి' పాట కోసం ఎదరురు చూడవలసిన అవసరం లేదు. 'బెస్సీ' తెల్లదొర కోసం సముద్రాలు దాటిపోవల్సిన అవసరం లేదు.

'ఊరిపేరు' కథలో రాజుకు ప్రతిరూపం ఈ దేశం. దేశాన్ని పాలించే రాజు మంచివాడు, ఆదర్శప్రాయంగా ఉంటే ప్రజలు కూడా అలాగే ఉంటారు. తొలుతుగా ఎంతో గొప్పగా ఉన్న ప్రజలు రాజు తర్వాత పాలన మారింది. పాలన మారితే బతుకులు మారాతాయని ఈ కాలం సిద్ధాంతం. కానీ ఏ కాలంలోనైనా ఒక్కటే. పేరుకు మాత్రమే. దానికి ప్రత్యేక సాక్ష్యం ఈ కథ.

'అభిప్రాయ భేదం' కథ చాలా గొప్ప ఆలోచనని ఇచ్చింది. ఒక సాంస్కృతిక వస్తువు లేదా ఆచరణ ఏ వ్యవస్థకు సంబంధించినది. నిజానికి ఆమె కలలు కనడంలో తప్పు లేదు. బూర్జవా వ్యవస్థలో అందరికి చోటు ఉంది. శేషేంద్ర శర్మ 'నేను మండే సుర్యుడ్ని...కండలతో దోస్తి...నేనుండేది బాధాల బస్తి' అన్నట్లు మన జీవితాలు తయారయ్యాయి. యానాది స్త్రీ తన కూతుర్ని ఆధు నికంగా చూడాలనుకోవడం తప్పా! ఎందుకు ఈ సమాజం ఆమెను పట్టించుకోలేదు. షావుకారి దగ్గరి నుండి గుమాస్తా తెలియకుండా లంచం తీసుకోవచ్చు. కానీ, యానాది స్త్రీ మాత్రం తన కూతురు ఎదుగుదలను కోరుకోవద్దు. చివరికి న్యాయం కూడా అటువైపే మొగ్గుచూపింది. అందుకే రచయిత చాలా గొప్ప మాటను వాడాడు. 'ఆమె దృష్టిలో కూతురు ముస్తాబు కోసం.... సమాజం దృష్టిలో దొంగతనం చేసినందుకు' ఈ పదాల్లో చాలా అర్థాలు ఉన్నాయి. ఆమె అంటే కేవలం యానాది స్త్రీ మాత్రమే కాదు, ఈ లోకంలో ఏ స్త్రీ, పురుషుడు అయితే తన కూతురి అభివృద్ధిని కోరుకుంటారో వాళ్ళందరూ కూడా దొంగతనం చేసినట్లే. సమాజం అంటే ఎవరైతే అభివృద్ధి చెందామని (ఆలోచన పరంగా, అక్షరాస్యత పరంగా)అనుకుంటున్నారో వాళ్ళే.

'చెంచురాణి' కథలో మూడు ప్రధానమైన విషయాలు కనిపిస్తాయి. శ్రీ శ్రీ అన్నట్లు ' ముడతలు దేరిన దేహం, కాంతి లేని గాజు కళ్ళు'. ఒక స్త్రీ అందంగా ఉన్నప్పుడు, లేదా యవ్వనంలో ఉన్నప్పుడు అందరూ గుర్తుపడతారు. అదే స్త్రీ వృద్ధాప్యమొస్తేనో, ఆశ్రమంలో ఉంటేనో వాళ్ళను ఈ సమాజం గుర్తు పట్టదు. ఇక్కడ చెంచు 'ముసలి' మూడు పేర్లను మోసింది. యవ్వనంలో అన్నీ మోసిన లచ్చి, ప్రజలకు ఏమని చెప్పగలదు. లచ్చి, జెస్సి, చెంచు

రాణి. లచ్చిలో గిరిజన జీవితం కనిపిస్తుంది. జెస్సిలో పరాయికరణ కనిపిస్తుంది. అందమైన మోసం కనిపిస్తుంది. చెంచురాణిలో రానున్న ఈ కాలానికి గిరిజన స్త్రీలే రాణులుగా చెలమణి అయ్యే అవకాశం ఉందని ఆశవాదాన్ని ప్రకటిస్తాడు రచయిత. నిజానికి లచ్చి చాలా తెలివైన పిల్ల. అన్ని విషయాల్లో చురుకుగా ఉండడానికి కారణాలు కల్మషం లేని జీవితాన్ని వాళ్ళు జీవిస్తారు కాబట్టి. మైదాన ప్రాంతంలో అటువంటి పరిస్థితి ఉండదు, ఉండడానికి అవకాశం కూడా ఇవ్వరు. దానికి సాక్ష్యం తెల్లదొర. లచ్చిని అనుభవించి, తల్లిని చేసి చివరికి అడవిలోనే వదేలిసే వెళ్ళిన అతనిది ఏ సాంస్కరం. మన హిందూ ధర్మం ప్రకారం ఒక స్త్రీని భార్యగా స్వీకరించిన తర్వాత ఆమె జీవితాంతం అతని సొంతం. కానీ అటువంటి మానవ విలువలు లేని వ్యవస్థ ఈ దేశాన్ని పాలించడం వల్లే అనేక సమస్యలు, మానవ విలువలు లేకుండా పోయాయి అనడానికి 'తెల్లదొర' ఉదాహరణ. అమాయకత్వంతో మోసపోయిన 'జెస్సీ' ఇంకా మోస పోతూనే ఉంది. ఆమె కాదు...ఇలా..ఎంతోమంది...!

'సుగాలీ కుటుంబం' కథలో రూపల్ నాయక్ దేవదారు ఆకులు కోయడం తప్పు అయితే...ఈ అడవి ఎవరిదీ, ఆ అధికారం ఎవరు ఇచ్చారు! అనే ప్రశ్నలు వస్తాయి. నిజానికి రాయలసీమలో ఎప్పుడు కరువు ఉండేదనడానికి ఈ కథ సాక్ష్యం. భూములున్న నీళ్ళు ఉండవని, ఒకప్పుడు రత్నాలసీమగా పేరుపొందిన ప్రాంతం అయినా చివరికి చింతా గింజలతో తయారు చేసిన అన్నాన్ని తినడం దాకా వచ్చిదంటే పరిస్థితి మనకు అర్థమౌతుంది. రచయిత గిరిజన జీవితాలను చాలా దగ్గరగా చూసాడు. సానుభూతి కాకుండా కొంతవరకు వాళ్ళ హృదయంలోకి వెళ్ళగలిగాడు. 'రూపల్ నాయక్' శిక్ష అనుభవించడానికి అతనిలో ఉన్న నిజాయితీ. కానీ అతడికి శిక్ష వేసిన ఈ సమాజం ఏ నైతికత కలిగి ఉందో ఆలోచించాలి. అటువంటి రాజ్య పాలనలో ఉన్నారు కాబట్టే.

చివరగా...

చివర్లో అడవుల్లోకి గిరిజనేతరుడ్ని రాకుండా చేసినా, తిరిగి అడవిని వాళ్ళ సొంతం చేసుకున్నారు. చివరికి అడవే లేకుండా చేశారు. గిరిజనుల ఆహారం కావచ్చు, వస్తువులు, ఆచార వ్యవహారాలు మొదలైన అన్నీ విషయాలు పరాయికరణ చెంది ప్రపంచ మార్కెట్లో అగ్ర వస్తువులుగా మారాయి. అందమైన ఆనందంలో అంద మైన దోపిడి ఇప్పటికి గిరిజనుడు మోస్తూనే ఉన్నాడనే విషయాన్ని చింతా దీక్షితులు అంతర్లీనంగా చెప్పాడు. కాబట్టి దీక్షితులు గొప్ప కథకుడు, అంతకంటే మనసు ఎరిగిన గిరిజన బాంధావుడు. తొలి రోజుల్లోనే సాహిత్యంలో చెంచులకు, యానాదులకు సుగాలీలకు (లంబాడీలకు) స్థానం ఇచ్చిన గొప్ప రచయిత.

ఉపయుక్త గ్రంథాలు :

1. అడవిలో ఆదివాసుల భూమి హక్కు.2003, ఎవరిదీ అడవి? మానవ హక్కుల వేదిక.
2. ఆరుద్ర. 2004. సమగ్ర ఆంధ్ర సాహిత్యం. తెలుగు అకాడమి ప్రచురణ : హైదరాబాదు.
3. గూగుల్ లో లభించిన సమాచారం.
4. దీక్షితులు, చింతా. 1956. చింతా దీక్షితులు - కథలు. విశాలాంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్: హైదరాబాదు
5. నారాయణ రెడ్డి,సుంకిరెడ్డి. 2010. గనుమ. తెలంగాణ సాహితి పబ్లికేషన్స్
6. రవి, తెలకపల్లి. 2014. ప్రపంచీకరణ సంస్కృతి. ప్రజాశక్తి బుక్‌హౌస్: హైదరాబాదు.
7. రమేష్, జరుపుల.2018. తెలుగు నవల - గిరిజన జీవన చిత్రణ. ఆదిత్య ప్రచురణ : ఖమ్మం.

★★★